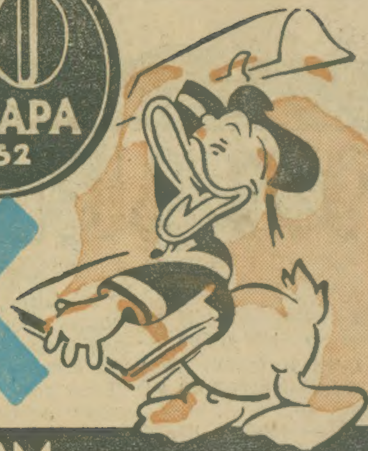
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

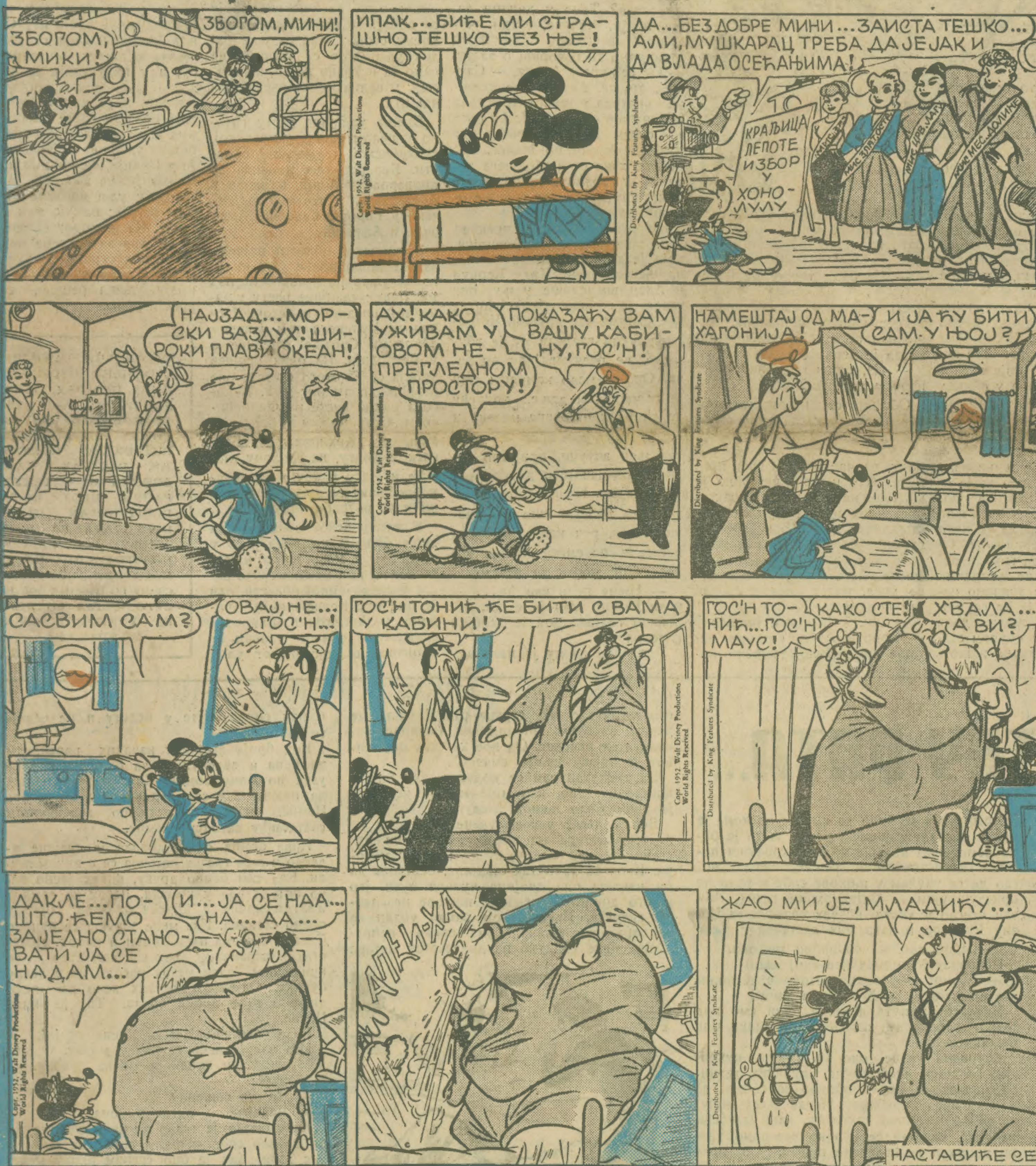
10 ДИНАРА 1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 113 — Субота, 27 фебруар 1954

Мики трага за Мула-лом — Прве незгоде

Б. Е. ИРИ

Долина ПЛАВЕ МАГЛЕ

(2)

— Видим ли ја добро, — промуца Ален и стави руку на очи као да се брани од какве приказе.

— Жена! — викну најзад Рамон. — Једна млада и лепа сењорита! Карамба! Па то је немогућно!

Квето се први прибрао. Мрмљајући нешто кроз зубе, он скиде с Кервудових леђа беживотно тело девојке, пребаци је себи преко рамена и стаде да се пење ка логору, који се налазио на почетку падине. Остали пођоше за њим.

Кад су стигли у логор, Ален најпре поможе Кервуду да скине маску и боцу с кисеоником.

— Савршено функционише, — беху Кервудове прве речи. Он неколико пута снажно махну, обриса ознојено лице, а затим дограби чутурицу с водом.

— Говори најзад, Томе — рече Ален нестрпљиво. — Умрећу од радозналости. То тело...

На те његове речи Кервуд се трже и брзо приђу шатору испред кога је Индијанац био положио беживотно девојчино тело. Неколико тренутака стајао је збуњено, као да и сам не верује у оно што види.

— Девојка! — узвикну најзад запрепашћено. — Ко би то помислио!

Хоћеш ли да кажеш да ниси знао кога си изнео из долине? — запита га Ален, не разумевајући Томово чуђење.

— Нисам, заиста! — одврати Кервуд. Пре свега, тамо доле једва сам нешто могао да видим од те проклете магле која се просто лепила за стакла на наочарима моје маске. Једноставно сам зграбио прво...

— Прво — праснуАлен. — Хоћеш ли се ти, најзад, умилостивити да ми објасниш...

— Даље није имао речи и само беспомоћно махну руком према долини, а затим се загледа у девојку.

Кервуд се насмеја мало подругљиво.

— Увек сам желео да видим човека који је полудео од радозналости, а ти си сад, Алене, на ивици таквог лудила.

Наједном, нестаде осмеха са његовог лица и он озбиљно настави:

— Алене, твој отац није написао ону поруку у бунилу. Он је заиста видео невероватне ствари. Видео сам их и ја. Тамо доле налазиле су се стотине људи и жена, који су, слично овој девојци, лежали као мртви. Но, ја мислим да они нису мртви. Па онда, видео сам доле величанствене грађевине и машине каквих може да има само у високо цивилизованим земљама. Не питај ме откуд све то усред ове планинске дивљине, јер ти не бих умео одговорити. Али, чињеница је да то постоји. Плава магла...

Једва чујно стењање прекиде њихов разговор. Они се окретоше и видеше да је девојка почела да дише и да јој се груди надимају од дубоких удисаја. Наједном, она се усправи и седе. Њене широко отворене плаве очи, плавије од магле из које ју је Кервуд изнео, гледале су их зачуђено. Кервуд је тек тада приметио да је девојка лепа. Њено овално лице било је уоквирено густом, дугом косом боје зрелог жита. Кратка хаљина у облику тунике допирала јој је до колена.

— Хм! Баш као што сам и мислио, — рече Кервуд полугласно. Изгледао је мање изненађен од осталих, као да је очекивао да ће се девојка пробудити. — Алене, — настави он, — та плава магла је неко средство за конзервирање. Овај израз је можда груб и нетачан, али док не утврдимо састав магле и не дознамо нешто више о њој ја ћу се њиме служити. Ти људи доле налазе се у неком чудном стању мртвила, а њихове животне функције сведене су на минимум, као код неких животиња за време зимског сна. Довољно је изнети их на свеж ваздух па да поново оживе.

— Средство за конзервирање... животне функције сведене на минимум, — прекиде га Ален одмахујући главом. — Сумњам ја у то. То нема никакве везе с науком, баш као и приче о животу на Марсу. Ти си, као и ја, учио хемију. Јеси ли икад чуо о гасу којим би се могли конзервирати живи људи? Забога, Томе...

— Не буди тврдоглав и неразуман, — узвикну Кервуд нестрпљиво, — и остави се таквог начина мишљења. Чињенице су ту. Мораш признати да је девојка жива.

— Да, али ко је она? Коме народу припада?

Обојица се истовремено окретоше и погледаше девојку. Према њеном изгледу било је немогућно погодити коме народу, па чак и којој раси припада. Јер, њено лице било је нека чудна мешавина карактеристичних црта нордиске и источњачке расе. Њене лако истурене јабучне кости и мало косе очи биле су готово азијатске. Али, она је имала пуне усне, плаву косу и светли тен нордијке.

— Да, којој раси припада? — понови Ален. Његово питање није било упућено ниједном од његових другова. То је била само гласно изречена мисао.

Док су они разговарали, девојка је зачуђено гледала у њих. По изразу њених очију могло се видети да су они за њу, исто као и она за њих несхватљива загонетка. Њен поглед клизио је између њих и долине. Видело се да је покушавала да докучи ко су они и како се она нашла међу њима. Наједном, у очима јој се појавио блесак разумевања. Она се лако насмеши и подиже главу. Поглед њених плавих, светлих очију укрсти се с Кервудовим погледом и, као да га је тек сад видела, она се с радозналим чуђењем загледа у младића. Збуњен, Кервуд поцрвене и стаде да се накашљује. Ален више није могао да задржи смех који га је просто гушио. Наједном, девојка скрете поглед на Рамона, који је читаво време стајао без речи и мерио је од врха прстију на ногама до златне, плаве косе. Светлост ишчезе из њеног погледа и она уплашено обори главу. Настало је мучно ћутање, које најзад прекиде Рамон:

— Да ли сте доле наишли на злато, сењор Кервуд?

— Злато! — узвикну Кервуд згрануто. — Коме је сад стало до злата? Тамо у долини леже људи, човече, људи, чудесне грађевине и тајанствене машине, а ти говориш о злату — Он се окрете Алену. — Слушај, друже. Ако се ова девојка вратила у живот, и остали ће сигурно оживети. Ја ћу опет да сиђем доле и почећу да износим једног по једног. Без обзира како су и због чега доспели у долину, нема више никаквог разлога да и даље остану тамо. Ја...

Његово излагање прекиде лак, пригушен узвик девојке која је дотле пажљиво слушала његове речи. Кад Кервуд и Ален погледаше у њу, она стаде да говори обраћајући се час једном, час другом. Четворица људи гледали су је збуњено, не разумевајући ни речи. Она се мало намршти, али је говорила и даље, трудећи се да речи изговара полако и јасно. Ален је напрегнуто пратио њен звучни, пријатни говор, покушавајући да бар нешто разуме. Понекад би му се учинило да је уловио неки познат слог, реч или глаголски наставак, но смисао њеног говора није могао да разуме.

— Њене речи као да... — поче Рамон, који је и сам пажљиво слушао док је девојка говорила.

Тада, као да му је нека мисао наједном синула кроз главу, Ален се обрати девојци на шпанском језику. Израз на њеном лицу намах се промени, а он тада стаде да јој говори на окамењеном, давно изумрлом латинском језику. Девојка журно и некако одобравајући климну главом, а кад он изговори неколико староарапских и старогрчких речи, она скочи и с радосним изразом на лицу стаде да му нешто објашњава. Он је слушао пажљиво, али ништа није разумео После неколико тренутака, одмахну главом и руком јој показа да седне.

— Говориш ли њен језик? — запита га Кервуд горећи од радозналости.

— И да и не, — одврати Ален. — Видиш, Томе, како ствар стоји. Она разуме делимично латински, грчки и арапски, али ја, сем појединих речи, не разумем њен језик. Зашто? Зато што она говори језиком који је основа свих модерних језика. Она може да препозна значење многих речи које сам малочас изговорио, јер су оне постале од речи тог заједничког прајезика. Али, ја не могу да разумем њен говор, јер ми њен језик није познат.

— Ипак, и то ће нам нешто помоћи, — промрмља Том лагано, — мада не видим начин на који бисмо од ње дознали оно што нас занима. Она тебе разуме и одговара ти на питања, али ми не разумемо њене одговоре.

(Наставиће се)

БИЉКЕ уљарице

Од ниске траве до високе јеле, све су биљке, и то свака на свој начин, корисне човеку. Неке због грађе коју дају или због хранљивости плодова; неке се употребљавају за добијање мириса или за исхрану стоке; неке садрже разна уља, која су корисна не само за исхрану људи, него имају и велик индустриски значај итд.

Биљке уљарице расту готово у целом свету: у тропској, суптропској и умереној области. Биљних уља највише се производи у Азији, најмање у Аустралији, а готово подједнако у Европи, Северној Америци и Африци.

У тропској области највећи значај за добијање уља имају палме-уљарице и кокосове палме. Палме-уљарице расту у западној, средњој и источној области Африке, затим у неким деловима Средње Америке и у Бразилији. Из ових крајева добија се 75 отсто светске производње палминог уља. Кокосова палма расте на Филипинским Острвима, на острвима Малајског Архипелага, у Белгиском Конгу, на Цејлону итд. Уље и једне и друге палме употребљава се за исхрану људи и за потребе индустрије.

У суптропској области има више биљака уљарица него у тропској, а међу њима највећи значај има маслина. Она расте у средоземној области, али је има и у Калифорнији, Аризони и Аргентини. Европске средоземне области главни су произвођачи маслиновог уља: оне дају 75 отсто светске производње. Друге корисне биљке уљарице у овој области су: кикирики, који расте готово на свим континентима, и соја, која се највише гаји у источној и јужној Азији и у Северној Америци. Соја се употребљава за људску и сточну храну, а у индустрији за справљање уља, лакова, боја, пластичних маса итд. У суптропској области расте сезам, кога има и у тропској области. Ова биљка уљарица највише се гаји у Индији, али је има и у земљама јужне Европе. За производњу уља корисне су још неке биљке: памук, мак и рицинус. Из њиховог семена цеди се уље за потребе медицине и индустрије. У умереној области већи привредни значај имају уљана репица, сунцокрет и ружа.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК СТОЈИЉКО СТОЈИЉКОВИЋ, БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ИЗДАЈЕ И ШТАМПА „ПОЛИТИКА" ШТАМПАРСКО-ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ, БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ТЕКУЋИ РАЧУН БРОЈ 102-Т-82. ПОШТ. ФАХ 124. — ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ: ГОДИШЊА 500, ПОЛУГОДИШЊА 250 ДИНАРА. ЗА ИНОСТРАНСТВО ГОДИШЊА 760, ПОЛУГОДИШЊА 380 ДИНАРА. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

ПО СВРШЕТКУ РАТА...

(2)

Немци су се вратили око четири часа ујутру. Укључих микрофоне и чух речи: „Мотор који напаја антену у квару је... Потребне су нам јасније слике за растојања преко тридесет миља... Посматрања су..." У том тренутку неко чудно зујање испуни ми уши. Читав сат покушавао сам да нешто чујем, али нисам успео. Кад то саопштих Дариту, он одмах посла свог поверљивог собара да „доведе собе у ред". Микрофони су били нетакнути, али су Немци поставили вентилаторе, чије је зујање надјачавало њихове гласове. Одлучих се да о овоме известим оца Лопеза у фрањевачком манастиру.

У капели нађох црквењака како пали свеће.

— Желео бих да разговарам са оцем Лопезом, — рекох му.

Он ми показа исповедаоницу и одговори:

— Чекајте тамо.

Уђох и клекнух у мраку. После неколико тренутака отвори се прозорчић с решеткама и ја чух неки глас на шпанском: „Слушам вас, сине мој". Рекох уговорену реч. Овога пута отац Лопез обрати ми се на савршеном енглеском:

— Добар дан, Лине. Идући пут уђите одмах овде и притисните на дугме које се налази испод дрвеног сточића.

Испричах му о свом неуспеху.

— Наредба Адмиралитета је изричита, — настави отац Лопез. — Радар се мора уништити најдаље за 48 часова, пре но стигну три конвоја муниције за Малту.

Не знајући шта да радим, пођох у хотел. Документи су били у конзулату, ван мога домашаја, а она тројица била су довољно опрезна да избегну свако праћење. Потребно ми је било да сазнам на коме је месту обале инсталиран радар. А то је било немогућно кад су моји микрофони постали неупотребљиви. Нисам, ваљда, могао да се увучем у њихове собе и тамо да прислушкујем... Одједном се сетих. Чим сам стигао у хотел, позвах телефоном Џоану Винкерс и затражих састанак с њом.

— Чекам вас, — одговори ми она.

Испричах јој одмах цео свој план.

— Дивно! — узвикну готово с детињим одушевљењем. — Ходите са мном!

Двадесет минута доцније били смо код једног фабриканта намештаја у улици Сан Франциско.

Сутрадан увече, око 19 часова, пуковник Баумден, шеф групе немачких техничара, зазвони као и обично за собара да поручи врелу чоколаду. После десет минута собар је донео чоколаду, али, излазећи из собе, саплете се и тако незгодно удари у орман да огледало прште. Он поче да се извињава и рече пуковнику да ће му одмах променити орман. Четврт часа доцније људи донеше нов орман са огледалом и слуга брижљиво нарeђа пуковникова одела и рубље.

Те исте ноћи код пуковника је одржана уобичајена конференција. Овога пута вентилатори им ништа нису помогли, јер је нови орман био начињен по упутствима Џоане Винкерс, на принципу чаробног кофера с дуплим зидовима, између којих је могла да стане једна особа. Пошто је добро знала немачки, Џоана је хтела пошто-пото да само то испроба. Кад је у десет ујутру пуковник напустио собу, она ме победоносно обавести да је радар инсталиран поред северног зида једног замка на рту Малабата. Два наоружана човека пратила су техничаре и чувала пут на једно сто метара с обе стране рта. Џоана ме ухвати за руку: „Молим вас, Ричарде, поведите ме вечерас. Од пре 24 часа мој живот је најзад нашао смисао".

За тренутак сам се колебао, али најзад пристадох. Јер, ако моја мисија успе, то је ипак било њеном заслугом

Већ у десет часова увече били смо на педесет метара од замка, заклоњени иза стена. Ускоро смо чули шум неког мотора. Кола за тренутак стадоше, бесумње да би изишла она двојица чувара пута, јер нешто доцније угледасмо њихове незграпне силуете. Пред зидом замка упали се неколико светиљака. Три човека испразнише неке сандуке на двадесетак метара

од нас. Недалеко одатле бледа светлост одавала је мрежасту антену радара. Мотори су лагано бректали. Доле, на мору, једна ведета из Гибралтара, коју је поручио отац Лопез, чекала је на уговорени знак.

Џоана ме стеже за руку.

— Бројаћу до двадесет, — рекох јој. — Кад чујете прву експлозију, сиђите доле међу стене и чекајте ме. Ако не успем, одмах се укрцајте у ведету и не чекајте ме.

Код броја дванаест извадих парабелум из џепа и заденух га за појас, а у руке узех по једну бомбу. Код двадесет почех да пузим. Сад сам већ видео лице једног Немца, нејасно осветљено зеленкастом светлошћу катодске лампе.

Прва бомба експлодирала је сувише удесно и њен тресак помеша се с виком људи. Кад сам бацио другу, видех јасно како антена оде у комаде. Легох на земљу, а затим скочих и, трчећи цик-цак, појурих према стенама. Иза мене зачуше се пуцњи. Саплетох се на неки камен и падох. Испустих и парабелум. Баш кад сам хтео да се придигнем, један метак погоди ме у десну бутину. Одједном, осетих како ме неко диже и вуче према обали. То је била Џоана.

Брзо се склањајте! — довикнух јој.

Иза нас је неко тапкао у мраку. Одјекну још један пуцањ и Џоана врисну. Ја је упитах:

— Ви сте рањени?

— Чекајте! — одговори она.

Немац који је ишао за нама застаде да би позвао свог друга, а затим настави да нас гони. Кад је био сасвим близу мене, зачух неко чудно шиштање, а одмах затим крик и туп пад.

— Где сте, Џоана?

— Ту сам.

Настависмо да се с муком спуштамо према мору.

После једног сата пловили смо пуном брзином према Гибралтару. Рана ме је страховито болела. Да Џоана није умела онако вешто да баца ножеве, ја не бих био међу живима. Она је на левој руци имала огреботину која је крварила. Метак јој је избио три брилијанта са ручног сата.

— Отсад ћу оваквог да га носим док сам жива, — рече она са осмехом који јој озари лице.

(Крај)

Откада се људи служе СМУЧКАМА

Доскора се веровало да су смучке проналазак новијег датума. Међутим, недавно испитани и објављени бакрорези и цртежи, а нарочито слике на зидовима преисториских пећина, показују да су оне вероватно најстарије средство којим се човек служио да би себи олакшао кретање. Човек је открио смучке пре но што је знао за точак, за кола и за било које друго саобраћајно средство. А пошто су се наши прадавни преци на смучкама и утркивали, смучање се може сматрати, поред бацања камена, камених буздована и копља као најстарији спорт у коме се човек служио неким помоћним средством.

Наравно, те старинске смучке биле су сасвим друкчије него данашње. Оне су се и међусобно доста разликовале, зависно од тога где и кад су их људи производили. Но, све су оне имале једно заједничко обележје: биле су кратке, јер су првенствено имале практичну намену одржавања човека на дубоком снегу и олакшавање кретања, а не постизање велике брзине. Неке су биле повијене, тако да је човек приликом ходања правио покрете сличне њихању дрвеног коња — љуљашке. Друге нису биле из једног комада, већ су се причвршћивале за ноге у виду плетара. Све су оне биле прилично широке.

Само благодарећи смучкама човек је могао да опстане у суровим условима леденог доба, кад је зими снег редовно достизао по неколико метара у висину. Без њих он не би могао да лови разне животиње које су му служиле за храну, а нарочито брзе северне јелене. Најстарији цртеж који приказује људе на смучкама потиче из преисториског доба и сматра се да је стар 20.000 до 30.000 година. На њему се виде три смучара који држе у рукама штапове. Један древни цртеж са Исланда приказује јунака Рагнарока, „сина зиме“, с копљем у руци и смучкама на ногама.

Масовна употреба смучки приказана је први пут на једном цртежу германског посланика Сигисмунда Херберштајна, који је око 1550 године одлазио за Татарску Земљу и Московску Кнежевину у саоницама, праћен војницима на смучкама. Прва спортска употреба смучки приказана је на једном цртежу из 1682 године. На њему се види како један човек са дугачким штапом у руци силази низ падину на смучкама сасвим сличним данашњим, у стилу возача слалома. Самоједи су пред крај 17 века употребљавали неку врсту полусмучки — полуклизаљки, које су биле дугачке свега две стопе и омогућавале брзо ходање по дубоком снегу. У Француској се смучке употребљавају већ у 17 веку, а у Лапонији су у 18 веку сасвим одомаћене и знатно усавршене. Један јапански цртеж са острва Сахалина показује да су и тамо смучке употребљаване већ у 18 веку. Индијанци су такође употребљавали смучке у току зиме, док су војне одреде на смучкама први увели Норвежани.

Први скијеринг приказан је на једном јапанском цртежу из 18 века. На њему се види човек са дугом, црном брадом како спокојно клизи на смучкама које вуче један јелен.

Занимљиво је да је црква у Средњем веку била велики противник смучки, тако да се оне у средњовековним списима уопште не помињу. На црквеном сабору у Отуну, 573 године, донета је одлука којом се забрањује смучање, а читавих тридесет глава законика Карла Великог уперено је против смучки, чије се ношење сматра незнабожачким обичајем. Смучке се помињу и у записима енглеског краља Алфреда, из 9 века.

Прва смучарска спортска такмичења у већем обиму почела су се одржавати у Норвешкој, средином 19 века.

* * * * * * * * * * * * * * * * * * *

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Глина

Пролазећи пијацама, а нарочито вашарима, видели сте читаве гомиле лонаца, ћупова, шољица разних облика и величина, ибрићица, чинија и других разноврсних судова, затим луткица, играчака у облику животиња итд. Сви се ти предмети шарене и преливају у више боја: жутој, зеленој, црвеној, плавој итд. Али, исто тако знате и за цигле од којих се граде куће, каљеве пећи и друго, затим за фине порцуланске шерпе, лонце, статуице, цемент, неке боје итд.

Ето, сви ти предмети не би нам били, углавном, познати да није глине и њој сродних материја, за које нам се ноге лепе кад идемо блатњавим друмом. И не само то. Из глине се добија и такозвано „бело сребро“ — алуминијум, а да није алуминијума не би се могла замислити савремена индустрија авиона, аутомобила и разних направа за електрична постројења, а не би било ни оног дивног посуђа у кујни итд.

Глина је, уствари, општи назив за материјал састављен од сићушних честица разних стена и минерала, које су толико ситне да се неке од њих могу видети само помоћу микроскопа. Кад је глина сува, она упија воду и масти. Глина засићена водом пластична је и лепљива, а има карактеристичан мирис. Иначе је познато да глина не пропушта воду. По свом хемиском саставу глина је хидратисани (који упија воду) алуминијев силикат. Има је разне боје, али је најчешће: сива, зеленкаста, црнкаста, црвена итд. Боја јој зависи од примеса других материја. Глина се дели на масну и посну. Масна глина је чиста, натопљена је водом и пластична, а посна садржи разне количине страних материја, као: кречњака, гипса, оксида гвожђа итд.

Постоји више врста глина, које имају нарочите одлике. Овде ћемо набројати неке од њих: **иловача**, која је жућкасто-црвенкасте боје због тога што садржи оксид гвожђа, затим **ума** или **сукнарска земља**, која има нешто магнезијума и упија масти. Она има сиву, голубију и белу боју. Кад је пипамо прстима, осећа се да је масна. **Каолин** или **порцеланска глина** уствари је чиста глина. Од ње се прави порцеланско посуђе и разни украсни предмети. **Грнчарска земља** је такође глина, која је доста масна, а то име добила је јер се од ње прави разна грнчарија. Њена потрошња нарочито је велика у ситној индустрији. **Глинац**, постаје на тај начин што је глина изложена притиску и услед тога губи воду. Ако глина постане том приликом мало шкриљаста и цепљива, онда се добија **глинени шкриљац**, а **угљевити шкриљац** назива се онај који садржи знатан проценат угљенових материја. Ако се приликом прелаза глине у шкриљац добије стена потпуно шкриљаста и лако цепљива, која има зелену или мрку боју, онда се то назива **аргилошист**. **Лес** је такође једна врста глине. Он настаје услед нагомилавања прашине и ситног материјала од кварца и глине које ветар наноси. Беложуте је боје.

НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ О РАДУ

Што ко ради, пред њега и пада.

Свако своју робу носи на вашар.

По раду се човек познаје.

Какав је човек, онако и ради.

Рад краси човека.

Не суди човека по оделу, већ по делу.

Како ко ради, онако и пролази.

Како удробиш, онако ћеш и кусати.

Свакога дела хвале.

Човек онолико вреди, колико и како уради.

ГДЕ ЈЕ ОПОЉСКО ЈЕЗЕРО?

Опољско Језеро налази се у котлини Опоље (Шар-Планина), испод села Брезне. При ниском водостају дуго је 250, а широко 150 метара. Оно је плитко и налази се на 950 метара надморске висине. Отиче широким коритом и та се вода губи у понорима, а више села Послишта, на ободу Призренског Поља, избија у виду јаког врела.

Неколико правила за читање наглас

Сви који су свршили школу знају да је било ђака које нису могли чути шта читају, јер су изговарали речи веома тихо. Они су тако чинили јер су се или стидели, или, како се обично каже, помало страшили. Зато би сваки основац или ђак у првим разредима средњих школа требало да упамти нека правила о читању. наглас.

Кад читаш сам, онда је лако ако не изговараш речи гласно, пошто и тада разумеш оно што си прочитао. Али, ако читаш у разреду, где је потребно да те и други ђаци чују и разумеју, онда се мораш придржавати извесних правила, као што су ова:

1. **Читај гласно** да те чује сваки ђак, па и онај у последњој клупи.
2. **Читај разговетно, тј.** изговарај сваку реч чисто и јасно, да нико не пита шта си изговорио.
3. **Не муцај и не понављај речи** које си једном изговорио, јер то збуњује ђаке и они не знају шта говориш.
4. **Читај мирно и природно,** као кад разговараш с неким који ти је добро познат.

Да би се ово постигло, потребно је да ђаци знају све знаке интерпункције: тачку, запету, знак питања, знак узвика итд. Затим, треба да знају да ли се неком реченицом мисли исказати заповест, расположење, туга, чуђење и томе слично.

Све нам ово казује да при читању морамо бити мирни, да се не узбуђујемо, да разумемо оно што читамо и да нагласимо оно што је важно.

Ако човек ради, све може постићи, па научити и да чита. За све то потребна је само — вежба.

ШТА ЗНАЧИ „ПОСЛЕДЊИ МОХИКАНАЦ“?

Мохиканци су били једно племе Индијанаца-црвенокожаца у Северној Америци; уствари, источни огранак индијанског племена Ирокеза. „Последњи Мохиканац“ је наслов чувеног романа Џ. Ф. Купера, а то значи последњи из свог племена, своје врсте, и онда одатле име за све што се употребљава у смислу последњи.

АРГОНАУТИ
И ЊИХОВО НЕОБИЧНО ПУТОВАЊЕ

Лука Пагос, можда, од свог постанка није била тако жива као тога дана. Стотине људи, жена и деце искупило се да испрати и види одлазак Јасона и његових другова, који су кренули на далеко и неизвесно путовање, ретко у историји дотадашњег морепловства. С неба, као кристал чистог и бистрог, блистало је оно жарко грчко сунце у чијем су се сјају купали лука, људи и плаво море грчког архипелага. Жагор света мешао се са заносном свирком и песмом Орфеја. На лађама које су се лелујале на површини мора треперила су једра под лаким поветарцем.

Све је било већ спремно за полазак, па је био последњи тренутак да се путници укрцају на лађу с педесет весала. Лепи и заносни, педесеторица младића поскакали су у лађу „Арго“ и зачас су се, вештином искусних морепловаца, отиснули на пучину Јегејског Мора и кренули у далеку и непознату земљу Колхиду. Млади Титис узео је у своје снажне руке кормило лађе, а Јасон је стао на командно место. Није прошло много времена, а лађа „Арго“ ишчезла је са видика гледалаца на обали. Мало касније у луци је поново завладао онај обични живот, а људи су бучно разговарали о смелим путницима и о њиховом дотад невиђеном подухвату.

Задатак ових младића — Аргонаута, тако названих по лађи на којој су отпловили — није био лак. Њима је било стављено у дужност да пронађу и донесу златно руно овна из далеке Колхиде.

Све је ово легенда о Аргонаутима, а она прича не само о њиховом путовању, него и о златном руну и узроку тога путовања.

Ево приче о златоруном овну. Бог Хермес поклонио је овна са златним руном богињи облака Нефели, која је на том овну послала преко мора и копна своју децу Фрикса и Хелу. За време лета изнад мора, Хела је пала са овна и удавила се у мореузу, који се по њој прозвао Хелино Море или Хелеспонт. Фрикс је наставио путовање и срећно стигао у Колхиду, којом је владао краљ Ајет. У знак захвалности што је срећно путовао, Фрикс је принео златног овна на жртву богу Зевсу, а златним руном даривао је Ајета. Ајет је руно посветио богу рата Аресу и обесио га о једно дрво у светом гају. За чувара златног руна Ајет је поставио змаја који никад није спавао.

То је прича о постанку златног руна, а ево узрока путовања Аргонаута.

Била два брата: Пелија и Есон. Есон је био владар земље Јолк, данашње Тесалије. Једног дана Пелија је напао свога брата и одузео му престо и земљу. Есон, да би спасао свога сина Јасона, сакрио га је код неког кентаура, код кога је Јасон остао све док није навршио двадесет година. Тада се појавио пред својим стрицем и затражио да му врати очевину.

— Вратићу ти и земљу и престо ако ми набавиш златно руно, — рекао је Пелија Јасону. Он је веровао да ће га се на тај начин заувек ослободити, јер је знао колико је овај подухват тежак.

Јасон је весело запловио са својим друговима у правцу земље Колхиде, старе области у Азији, која се налазила источно од Црног Мора, а јужно од Кавказа. Пошто су смели морепловци опловили око Халкидичког Полуострва, прошли су поред острва Самотракије. Тада је настала страховита бура и одбацила брод у правцу острва Лемноса. После много других незгода и разних пустоловина, Аргонаути су најзад прошли између две стене на улазу у Црно Море.

Те стене увек су се састављале кад би нека лађа између њих пловила. Аргонауте је срећа послужила, те су стигли у Црно Море, на ушће реке Фазе (данас Рион), којом се наводњавала земља у Колхиди. С леве стране налазили су им се Кавказ и престоница Колхиде, а с десне широко поље и Аресов свети гај, у коме је змај чувао златно руно.

Краљу Колхиде Ајету, сину бога Хелија (Сунца), није био мио долазак Јасона и његових другова, па је хтео да их се ослободи. Он је обећао Јасону да ће му дати златно руно ако успе да упрегне у плуг два бика који имају ноге од месинга и којима из ноздрва сукља пламен, па да пооре Аресово поље и да у бразде посеје змајеве зубе, што их је у Теби оставио Кадмо, оснивач Тебе и творац грчке азбуке. Ајет је, поред тога, ставио у задатак Јасону да победи и дивове који ће изникнути из тих зуба.

Иако је овај задатак био тежак, Јасон га је извршио, јер му је помогла Медеја, ћерка краља Ајета и чаробница, пошто је заволела Јасона. Медеја му је најпре дала чаробну маст да се помоћу ње заштити од пламена који је сукљао из ноздрва волова. То је помогло Јасону да волове упрегне у јарам, пооре поље и посеје зубе. Кад су из њих никли дивови, он их је лако победио јер је бацио међу њих камен, па су се они међусобно поубијали.

Кад је Ајет видео да је Јасон извршио све што му је он рекао, није хтео да испуни обећање и покушао је да убије Јасона. Али, Медеја му је поново прискочила упомоћ, успавала змаја и омогућила Јасону да се дочепа златног руна, па се с њим и осталим Аргонаутима брзо укрцала на брод. После многих пустоловина сви су они срећно стигли у Грчку. Тамо је Јасон изневерио Медеју и оженио се ћерком краља Коринта, па је зато дошло до страшне трагедије, коју је описао славни грчки трагичар Еурипид. Његова трагедија приказана је 500 година пре наше ере.

Има више верзија о повратку Аргонаута у Грчку. По једној су се они вратили истим путем којим су и пошли, а по другој (како прича Аполоније у свом делу „Аргонаутици“) Аргонаути су запловили из Црног Мора у ушће реке Дунава, па су Дунавом и другим европским рекама избили у Средоземно Море. Пловећи европским рекама они су прошли кроз земље Лигурњана и Келта, а кад су упловили у Средоземно Море провели су извесно време на острву Елби, затим су прошли између Сциле и Харибде (Месински Мореуз) и вратили се у луку Пагос.

Тако прича легенда. А легенде, макар колико се у њима говорило о надземаљским и измишљеним бићима и чудним збивањима увијеним у дивне песничке облике, увек имају неку везу са стварношћу, о којој је помен остао само у њима — у легендама.

Обале Грчке искићене су многобројним лукама и тихим заливима, веома згодним за пристајање бродова, а мора која их запљускују препуна су острва. Ето, ти природни услови, па уз то и онај мир и ведрина на тим морима, одувек су заносили становнике тих крајева и нагонили их да заплове пучинама и да „виде шта има тамо с оне друге стране“. Зато није никакво чудо што се у предањима старе Грчке сачувао помен на неколико великих поморских путовања, као што су чудесни доживљаји Одисеја и експедиција Аргонаута.

Путовање Аргонаута, по претпоставкама неких стручњака, догодило се око 1350 године пре наше ере. Узрок му је било тражење рудника злата — овде симболично претстављених златним руном, — о чијем су постојању стари Грци имали нека обавештења. У легенди о Аргонаутима стварно се назире неко путовање старих Грка, а из ње се виде и њихова тадашња географска знања и поморска постигнућа. Ова легенда говори о сукобима између народа који су живели на европским и азиским обалама Јегејског Мора, због чега је најзад дошло и до великог Тројанског рата, који је опевао славни грчки песник Хомер у свом делу „Илијади“. Легенда о Аргонаутима и Хомерова дела показују да су Грци још у 12 веку пре наше ере знали за главна острва у Средоземном Мору и да су постепено освајали његове обале, на којима су, као и на острвима, оснивали своје колоније. На тај начин они су ударали снажне темеље свом господству на овом мору, које и данас има велики светски привредни, политички и стратегиски значај.

О ПОСТАНКУ ВАСИОНЕ

Харолд Спенсер Џонс, чувени енглески астроном, одржао је недавно једно предавање у коме је изнео најновије теорије о постанку васионе. По његовим речима, посматрања најудаљенијих планетарних система показала су да се они од нас све више удаљују, и то утолико брже уколико су даљи. Млечни пут био је пре много хиљада милиона година сабијен на једном релативно малом простору васионе. Сама васиона личи на механизам часовника чија се опруга све више шири.

Млечни пут претставља, како тврди данашња наука, спиралу са полупречником од око 50.000 светлосних година у којој се налази око 200.000 сунаца. Земља (на нашој слици означена словом Т) налази се на отстојању од око 35.000 светлосних година од средишта спирале, на једној од њених спољних вијуга. Цртицама уцртани круг око Земље, с полупречником од 5.000 светлосних година, означава област коју је савремена наука колико-толико проучила. Сунце се креће брзином од 17,7 километара у секунди око центра система, који се креће брзином од 160 километара у секунди кроз васиону.

Да би се схватило колико су огромна ова пространства, треба имати на уму да се светлост креће брзином од 300.000 километара у секунди, те, према томе, једна светлосна година претставља отстојање од приближно 10,000.000.000.000 километара.

Година без лета

Ма колико да је лепа, зима ипак досади и већ средином јануара људи почињу да говоре о пролећу и лету и да прижељкују топлије дане. Но, 1816, у земљама северне полулопте свет је узалуд очекивао лето, јер оно те године уопште није дошло. Као и ранијих година, ратари су у пролеће посејали јаре усеве, али они или нису никли, или је хладноћа уништила нежне биљчице чим су се појавиле из земље. Пролеће, тачније речено календарско пролеће, већ се ближило крају, а хладноћа је још царовала. Нарочито је била оштра у Северној Америци и у Средњој и Северној Европи. Док је у појединим крајевима владала страховита сувомразица, у другима је из дана у дан падао крупан град.

Крајем априла на Сунцу су се појавиле неке пеге, а у мају је једна осмина Сунчеве лопте била готово потпуно тамна. Та појава узнемирила је свет и људи су сатима посматрали Сунце кроз загарављено стакло, говорећи са узбуђењем о необичним сликама и знацима које су, тобоже, видели на њему. Почетком јуна Северну Америку захватила је страшна снежна бура. Снежни покривач, дебео преко тридесет сантиметара, покрио је земљу. Ласте су се смрзавале у својим гнездима, а с дрвећа је опало младо, тек распупело лишће. У државици Мејн хладноћа је већ прве ноћи уништила проклијала жита и убила све овце које су фармери били остригли, преварени кратким, нешто топлијим периодом. У Вермонту је висина снега износила преко пола метра, а у Бостону је осам дана владао такав мраз да су се људи смрзавали на улицама. У Новој Енглеској није било снега, али је зато у неколико махова пао град, који је потпуно уништио тек процветале воћке и изникло поврће.

Снег је падао током целог јула и августа. Зимске залихе људске и сточне хране биле су већ потрошене и многе породице на брзину су распродале све што су имале и отселиле се на југ. Паника је захватила северне области Америке. Свет је бежао и селио се, остављајући иза себе празне домове и мразом уништена поља.

Познати амерички научни часопис „Норт америкен ривју“ објавио је у то време чланак у коме се свет позивао да не напушта домове, „јер не постоји никакав озбиљан разлог за панику“. Међутим, у чланку нису били објашњени узроци те необично дуге и оштре зиме. Становништво се и даље исељавало. У идућем броју часописа објављен је други чланак, у коме је стајало да су „сунчеви зраци постали хладнији и мање светли“. Изгледало је да је и научнике захватила паника, јер се чланак завршавао не објашњењем, већ уплашеним питањем: „Шта ће се догодити ако је Сунцу већ досадило да обасјава ову нашу малу, тамну планету?“

Међутим, ни у једном од тих чланака није био ни поменут догађај који је био стварни узрок те незапамћене зиме усред лета и који се одиграо више од десет хиљада миља далеко од Северне Америке.

Зима у јуну, јулу и августу 1816 године била је непосредна, мада закаснела, последица једне вулканске ерупције која се догодила 1815 године на супротној страни земљине кугле и у којој је настрадало око 56.000 особа.

У априлу 1815, на малом острву Сумбави прорадио је вулкан Томборо. То је била једна од најстрашнијих вулканских ерупција у историји света. Пет дана и пет ноћи из кратера вулкана избијали су лава и пламен. Пепео, који се дизао високо увис, потпуно је помрачио сунце, тако да је чак и на острву Јави, које је удаљено читавих три стотине миља од Сумбаве, неколико дана владао полумрак. Од те страховите ерупције врх вулкана Томборо смањио се за близу 1500 метара. Вулканска прашина избацивана је с толиком снагом да је стизала до највиших ваздушних струја, које су је онда носиле око земље. Свега три пута у историји догодило се да су пепео и вулканска прашина после ерупције „обишли“ целу земљину лопту. Први пут то је било за време ерупције вулкана Асама, у Јапану, 1783 године; затим 1815, кад је прорадио вулкан Томборо; и 1883, приликом ерупције вулкана Кракатао. После сваке од тих ерупција зиме су биле необично дуге и веома оштре.

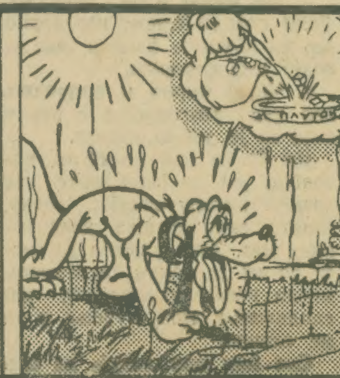
Вулканска прашина из Томбора била је избачена чак у стратосферу, и то у толиким количинама да је, као какав велики космички сунцобран, заклонила сунце. Кад је пролеће 1816 дошло, тај застирач био је толико густ да сунчеви зраци нису могли да га пробију и да обасјају земљу. Због тога је година 1816 била година без лета.

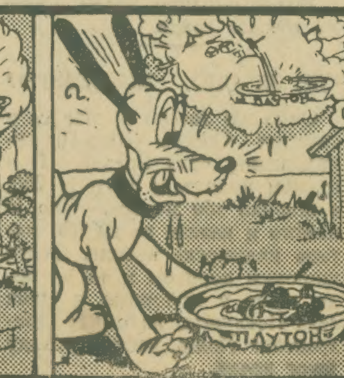
Лавиринт на лептировим крилима

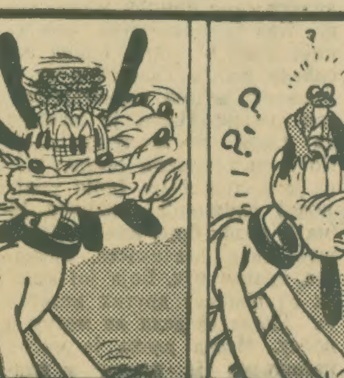
Један мало необичан лавиринт, нацртан на крилима једног лептира познатог због свога шаренила. Задатак је да, полазећи од репа, доспете до места које је обележено знаком питања.

ПРВА ВЕЋА БИТКА у Првом устанку

Први велики устанички бој 1804 године био је за ослобођење града Рудника, који се налазио при врху планине Рудник, на путу Топола—Чачак. У опсади и нападу на град учествовало је неколико хиљада устаника.

Град Рудник био је јако турско упориште у Шумадији, које је ометало ширење устанка у југозападном делу земље и у читавом рудничком крају. У њему је као муселим (орган управне власти) седео један од најмоћнијих ослонаца дахија, злогласни Сали-ага, брат београдског дахије Кучук Алије. Сали-ага био је крволочан тиранин. Из свог утврђеног града он се са својом пратњом од преко стотину разбојника спуштао по читавој околини — у Шумадију, у Пожешку и Ваљевску нахију. Тамо је чинио многобројне зулуме, због којих је у народу био познат под именом Руднички Бик.

О његовим неделима знало се у свој Србији. Још 1803 године Карађорђе се спремао да га убије. Сали-ага се био спустио у Страгаре и почео пијанку. С једном групом људи, с којима се налазио у шуми, Карађорђе му се прикрао на стотину метара. Али, неко из његовог друштва рекао је:

— Ми сад можемо ово дело свршити и Сали-агу, а и многе Турке побити, но Кучук Алија сили кад чује да му је брат погинуо, сакупиће много војске, па ће доћи у Страгаре да га освети. Све ће село попалити и побити мало и велико, па и поарати и поробити, па ћемо с тим веће зло и грехоту учинити него да од намере одустанемо.

Ове су речи Карађорђа тргле.

Исте те године Карађорђе је хтео да га убије нишанећи га с једног тавана у манастиру Вољавчи, али је и овога пута у последњем часу одустао од своје намере из страха од дахиске одмазде. Зато је сада, кад је устанак почео, Сали-ага био један од првих с којима се требало обрачунати.

Непосредан повод за напад на Рудник биле су смутње које су правили руднички Турци и њихове припреме да устанике нападну с леђа. Сали-ага писао је брату у Београд, тражио помоћ и јављао му о народном покрету у Шумадији. Ово писмо упутио је само неколико дана после орашачке скупштине. Кучук Алија наредио је турским гарнизонима у Ужицу, Чачку, Карановцу и Крагујевцу да упуте упомоћ Сали-аги своје јединице, а и сам је послао из Београда на Рудник 35 коњаника.

Карађорђе је био обавештен о пристизању појачања на Рудник и о новим турским неделима по рудничким селима. По његовом наређењу турски коњички одред од 35 војника сачекао је у селу Сибници под Космајем качерски јунак Арсеније Ломо и уништио га изненадним препадом. Јаннићије Ђурић, са још неким правцима из кнежина око Рудника, добио је наређење да мотри на кретање рудничких Турака и да их по сваку цену спречи ако би хтели да изврше какав дубљи продор. Сали-аги већ је био стигао упомоћ ужички муселим Алил Цавић са неколико стотина коњаника, као и Пљако Карановчанин.

Увече 18 фебруара, по великом мразу и дубоком снегу, Карађорђе је с неколико хиљада устаника дошао под Рудник и опколио град. Од устаничких старешина ту су били: Арсеније Ломо, Лазар Мутап, Петар Кара, Станоје Главаш и Танаско Рајић. Одмах по доласку на положај, Карађорђе је позвао претставнике Турака староседелаца и од њих захтевао да из своје средине удаље Сали-агу и команданте који су му стигли упомоћ из суседних градова. Али, Турци су преговоре смишљено одуговлачили, јер су се надали помоћи из Београда. Најзад 22 фебруара, Карађорђе је дао наређење за општи напад. У борби су се својим херојством нарочито истицали Јасеничани, којима је Сали-ага задао највише зла.

Турци су у почетку избацили из града један део своје војске. Међутим, под притиском устаника они су се повукли у шанчеве око града остављајући на снегу 86 лешева. Сутрадан, битка је почела у рано јутро. Услед јаког мраза у току ноћи, на снегу се створила ледена кора, по којој је кретање било готово немогућно. Ко би од војника покушао да крене ка турским положајима, оклизнуо би се и пао, вукући за собом низбрдо читаву групу људи. Тек пред подне снег је мало омекшао и поледица попустила.

У току борбе Карађорђе се с још неким устаничким командантима налазио на јужној страни Рудника, према селу Мајдану, откуд је опседнутим Турцима могла најпре да дође помоћ. Устаницима је тада стигао из Брусница и Милан Обреновић, трговац, на челу веће коњичке колоне. Но, и Турцима је ишла помоћ. Јак одред коњаника предводио је Чолак Алија, командант турских јединица у Чачку. Устаници су поставили заседу на мајданском друму и, док се око града водила борба, они су напали ову турску колону. Већина Турака пала је под плотуном устаничке заседе. Погинуо је и командант Чолак Алија. Доста их је заробљено а заплењени су многобројни коњи, оружје и комора, која је носила за рудничке Турке три товара хлеба, нешто коњских потковица и клинаца и крижаног дувана. Наиме, појачана турска посада на Руднику, услед вишедневне опсаде била је остала без хране.

Борба с рудничким Турцима трајала је и цео други дан. Предвече Карађорђе позва старешине на саветовање. Саопшти им да ће Турци вероватно покушати да се пробију из града, пошто им помоћ не може ни с које стране стићи, а хране им је понестало. Устаници стога поставе јаке заседе око града. И заиста, у неко доба ноћи стражари повичу:

— Устајте, хоће Турци да беже!

Са Сали-агом на челу, турска војска извлачила се из града и кренула путем који су устаници најмање очекивали. Српски коњаници појурили су за њима, сустизали Турке у ноћи и убијали их. У току овог напада убијено је неколико стотина Турака, међу којима и ужички муселим Цавић и Пљако Карановчанин. Сали-ага успео је да побегне.

Сутрадан, устаници су у Руднику затекли богат плен у оружју. Запалили су Сали-агин конак. Турске жене и децу Карађорђе је пустио да иду куда ко жели.

Рудничко утврђење савладано је уз минималне губитке устаника, којима је Карађорђе саопштио да седам дана после ослобођења Рудника проведу код својих кућа, како би се снабдели храном и потребним стварима за даље бојеве. За старешину Рудника одређен је Милан Обреновић, а Арсеније Ломо, Лазар Мутап и прота Милутин Гучанин, с војском рудничко-чачанског краја, упућени су на Чачак, који су убрзо ослободили.

НОВЕ ИГРАЧКЕ

У свако време деца су имала играчке којима су се забављала. Како су векови пролазили и људи напредовали, тако су и играчке усавршаване, јер су се код деце јављали све већи прохтеви; тражила су да и она имају оно што имају старији. Није их више задовољавао штап-коњ, па су желела да имају „правог“ коња. И добила су га, али од картона. Затим су желела да имају железницу, аутомобил, бицикл, пушку, топ, чамац итд., па је и то за њих направљено. Али, сада ни тиме нису задовољна. Играчке начињене од дрвета и лима већ су постале „примитивне“. Деца поново траже нешто ново: железнице, авионе и бродове који сами иду и које они не морају да гурају руком, затим читаве хемиске лабораторије, радионице, животиње које се крећу итд. Неколико примера најбоље ће илустровати прохтеве деце овога века.

То је било једног летњег дана 1953 године на аутостради Штутгарт—Минхен. Поред правих аутомобила, аутострадом су тога дана јурила и једна мала кола која су имала свега пет коњских снага. За воланом је седео дечак од непуних десет година. Иако мали, аутомобил се кретао брзином од преко педесет километара на час, а мали возач придржавао се свих саобраћајних прописа. Кад му је дежурни стражар на аутостради дао знак да заустави кола, дечак је по свим прописима стао и пружио стражару своју „дозволу за вожњу“.

Ову дозволу дечак је добио приликом једног конкурса који је приредила једна фабрика играчака. Наиме, на једном великом столу налазили су се минијатурни модели аутомобила, који су имали сићушне електромоторе, по три брзине и кретање уназад као прави аутомобили. На столу су биле разне препреке, сигнали и све друго на шта може аутомобил да наиђе кад путује друмом. Тим аутомобилима управљало се помоћу електричних таласа. Дечак је успео да без инцидента провоза један од модела по столу, између других кола и разних препрека, па је добио симболичну дозволу за вожњу.

У продаји се може наћи и играчка „Ја сам хемичар“. Уствари, то је читава хемиска лабораторија направљена за децу, али која у рукама стручњака може да послужи и за доста озбиљне радове. Произвођачи играчака имају у својим фабрикама, поред радника и других стручњака, и нарочите специјалисте за дечју психологију. Они су утврдили да је деци од 7 до 14 година досадно да се забављају играчкама које се крећу само у једном правцу. Деца хоће да имају аутомобиле као што су прави, само, разуме се, умањени. Да би се то постигло, праве се веома мали електромотори, од којих су неки тешки свега педесет грама. Ти аутомобили имају мале кугличне лежаје, подмазују се нарочитим уљем итд. Сада има малих аутомобила — дечјих играчака који могу да се крећу уназад кад наиђу на препреку, затим да промене правац и поново крену напред. Има их који се приликом судара по трипут преврну, па се опет исправе и наставе пут.

Али, не јављају се прохтеви за тако савршеним играчкама само код дечака, него и код девојчица. Оне не желе више да се играју обичним луткама, него траже лутке које могу да „спавају“, да се „смеју“, да „плачу“ и „говоре“. Има лутака које „говоре“ више језика, захваљујући томе што у грлу имају мали фонограф. Лутке се сад праве од разних пластичних материја, а не више од крпа и целулоида. Затим, девојчице траже шпорете са ринглама и чунковима, електричне кујне у којима може да се греје исто као у правим, мале усисаче за прашину, сићушне пегле, судове од порцулана итд.

Из ово неколико примера јасно се види какви се све задаци постављају пред конструкторе дечјих играчака. Њихова израда веома је деликатна, јер и оне, као и велики модели, захтевају прецизност која се креће до хиљадитог дела милиметра. Радник који израђује такве играчке мора да има прсте као неки хирург и да веома вешто рукује својим алатом.

Но, ове играчке имају и једну велику ману: веома су скупе, па зато огромна већина деце до њих уопште не може да дође. А играчке, да би заиста одговориле својој намени, морају бити доступне свој деци, у свим земљама света. Зато пред њиховим конструкторима стоји још тежак задатак: да играчке буду не само занимљиве и поучне, већ и јевтине.

Египатски инкубатори

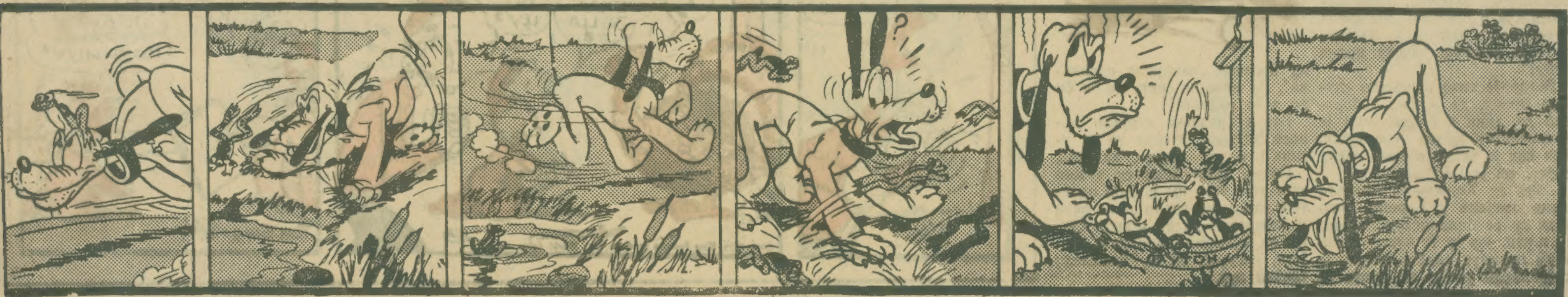
Према неким старим документима, изгледа да су још стари Грци знали да на вештачки начин изводе пилиће. Како су изгледали њихови инкубатори није познато, али то су свакако биле пећи од опека у којима је одржавана стална температура. Такве пећи-инкубатори и данас постоје у Египту и у њима се, као и у најмодернијим апаратима, може да излеже одједном више хиљада пилића.

У модерним инкубаторима температура се регулише помоћу термостата, апарата који аутоматски укључује и искључује топлотне уређаје. Египатски примитивни инкубатори немају термостата. Улогу овог апарата врши човек, који од дана кад се јаја положе па све док се из њих не излегу пилићи не излази из пећи-инкубатора.

Египатски инкубатори су простране зграде од непечене опеке. Кроз средину води дугачак ходник, који везује шест до осам одаја. У сваку од тих одаја, које се загревају помоћу сламе постављене у плитак, широк суд налик на послужавник, може да се смести око шест хиљада јаја. Пошто се јаја распореде по поду и слама запали, надзорник инкубатора више не излази из њега, већ ту и једе и спава.

Кад се надзорнику учини да се температура у одајама променила и да су се јаја охладила, или пак прегрејала, он то проверава на веома једноставан начин: узме неколико комада и свако од њих прислони на горњи очни капак. То је, како тврде искусни надзорници инкубатора, део тела који је најосетљивији на разлике у температури. Ако су се јаја охладила, он отпушава мале канале за довод ваздуха, који су у вези са судовима у којима гори слама, и додаје још огрева, а ако су се прегрејала, он отвара капке на таваници. Једанаестог дана ватре се гасе и јаја се даље загревају топлотом коју развија сам заметак и топлотом коју испуштају зидови инкубатора.

Тек кад се излеже и последње пиле, надзорник излази из инкубатора, да после двадесет и један дан први пут удахне свеж ваздух.

ЖИВОТИЊЕ „ЛЕКАРИ"

Уредност и чистоћа домаће мачке ушле су и у пословицу. Мачка је у стању да готово читав дан проведе на сунцу „умивајући" се и чистећи језиком своје сјајно крзно. Али, изгледа да се мачке не „умивају" због тога што су по природи велике чистунице. Тако нам бар тврде неки зоолози који су последњих година проучавали улогу и значај витамина у исхрани животиња. Они су приметили да животиње редовно узимају храну која је богата витаминима. Например, од убијене животиње месождери увек прво поједу јетру и гуштерачу, а кад плена има у изобиљу они често и не једу ништа друго. Мачке, зечеви и пацови лижу своје крзно баш зато да би унели у организам потребне количине Д-витамина. Јер, без тог витамина животиње би оболеле од рахитиса. Рахитис се код људи лечи правилном исхраном и сунчањем. Међутим, мачке, зечеви и многе друге животиње које имају густо крзно не могу да упијају витамин Д кроз кожу. Због тога га уносе кроз уста, лижући се по читавом телу.

Својим јако развијеним инстинктом животиње увек бирају храну која им је потребна за очување здравља. У време кад добија нове рогове, јелен је у стању да пређе хиљаде километара да би дошао до воде у којој има довољно креча.

У слободној природи животиње ретко оболевају, а избијање неке епидемије готово увек је везано за појаву људи међу њима. Ако се ипак догоди да нека дивља животиња оболи или да је нападну паразити, она сама тражи себи лека.

Џозеф Делмон, путник и природњак, наишао је једном на крдо афричких буфала чија су тела била покривена крастама. Он је пошао за крдом, које се после десет дана зауставило крај једне мочваре. Тада је почело „лечење". Животиње су готово престале да једу и читав месец дана провеле су ваљајући се по блату или стојећи у води која им је допирала до врата. Кад је после месец дана Делмон убио једног буфала, видео је да су красте, проузроковане неким паразитима, биле зарасле и да је на рањавим местима већ почела да избија длака.

Човек понекад остаје задивљен пред досетљивошћу неких животиња. Гавка, врста морске патке која живи на обалама северних мора, никад не борави поред слатких вода. Она се, између осталог, храни морским шкољкама. Понекад се догађа да гладна гавка не буде довољно опрезна и да јој њена жртва „зароби" својим поклопцима кљун или језик. „Загрљај" шкољке тако је снажан да гавка, ма колико ударала кљуном о камен, не може да се ослободи. Тада она одлеће до најближе слатке воде, загњури главу и чека да шкољка сама отпадне. Уствари, због разлике у осмотском притиску слане и слатке воде, шкољка се „удави".

Ситни паразити су велики непријатељи дивљих животиња и оне се боре против њих на разне начине, показујући притом праву „генијалност". Једном је неки природњак посматрао једног скунка — врсту америчког твора — који је био дошао на обалу језера носећи у устима прегршт суве траве. Леђима окренут језеру, скунк је загазио у воду. Кад му је вода прекрила ноге, он је застао, мало причекао, а затим загазио дубље. Тако је постепено улазио све дубље у воду, док му најзад нису вирили само нос и уста у којима је и даље држао прегршт траве. Пошто је тако стајао неколико секунди, пустио је траву из уста, нагло заронио у воду и изронио неколико метара даље. Кад је природњак привукао до обале траву која је пливала на површини воде, видео је да је пуна мрава и неких ситних вашију. Тек тада је разумео чудни поступак довитљивог скунка. Док је животињица постепено залазила у језеро, паразити су, бежећи од воде, прелазили на још суве делове тела и, најзад, на траву коју је скунк држао у устима.

У замку неког ловца упао је једном један стари гибон. На грудима ухваћеног мајмуна била је једна ружна гука, преко које се пружала широка бразготина. Кад је ловац покушао да мајмуну очисти рану, открио је да гука, уствари, није никакав оток, већ лопта начињена од ижваканог лишћа неког дрвета које је међу Индијанцима познато због својих лековитих својстава. Гибон је свакако био тешко рањен и да би се исцелио ставио је сам себи у отворену рану лопту лековитог лишћа.

Животиње које живе у чопорима обично не подносе теже болеснике у својој средини. Примећено је, например, да тешко рањену или болесну зебру њени „саплеменици" ударају копитама, гризу и не дају јој храну. Дивљи пси убијају свог рањеног друга. Међутим, инсекти који живе у већим заједницама много су „милосрднији". Мрави негују своје болеснике и доносе им храну. Ако један мрав сломи ногу, његови другови му је „ампутирају" и негују га све док не прездрави.

ВЕРОВАЛИ или не...

МАЧКА — АКРОБАТА

Мачка С. Шиплија, шофера из Колингвуда, у Америци, затекла се у удубљењу точка од камиона кад је камион кренуо. За читаво време вожње мачка је трчала по унутрашњој страни точка, и то у супротном правцу од правца његовог окретања. Изводећи ову необичну акробатску вештину, мачка је успела да се одржи у точку све док после 17 километара камион није стао.

НЕОБИЧНИ „МАРАТОНЦИ"

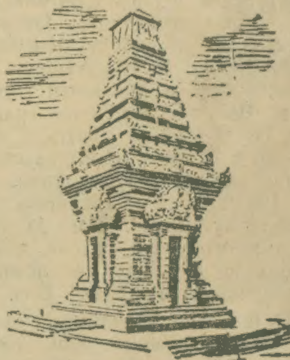
Између Американца Веба из Колумбуса и његовог пријатеља Енглеза Кукера одржана је пре петнаест година необична утакмица: ко ће написати дуже писмо. Утакмица је почела тиме што је на један Кукеров телеграм Веб одговорио писмом од десет страница. Кукеров одговор садржавао је двадесет страница. Утакмицу је добио Кукер, јер му на његово писмо од 150 страница Веб није одговорио.

НАЈМАЊА И НАЈЧУДНОВАТИЈА ПОШТА НА СВЕТУ

Недалеко од једног малог насеља на обали Огњене Земље, на југу Јужне Америке, налази се најмања и свакако најчудноватија пошта на свету. Цела пошта састоји се од једног празног дрвеног бурета, које је котвом причвршћено за дно. Кад наиђе који брод, он спусти поштанске пошиљке у буре, а истовремено покупи писма која су становници у њему оставили. После проласка сваког брода становници малог насеља долазе чамцима да узму приспелу пошту. Ова чудновата пошта налази се под заштитом флота свих нација.

И ИНДИЈА ИМА ЋЕЛЕ-КУЛУ

У Гујаратипати, у Индији, налази се велики споменик подигнут у знак сећања на једну битку у којој је, одупирући се мусли

манским освајачима, изгинуло 1.200 војника. Главе погинулих војника биле су касније скупљене и узидане у зидове куле.

Прича ПАПИРНОГ Змаја

Био једном један веома стари папирни змај. Он је лежао на тавану једне куће и памтио да га је још прадед старог деке, који је са својима живео у кући, пуштао у висине. Али, говорило се да је змај и пре тога био у том дому и да је много старији чак и од огромног храста у дворишту. Пошто је био толико стар, знао је више од обичних папирних змајева. А оно што је знао причао је ветру кад га је овај узносио у модре висине. Због тога га је ветар понекад уздизао чак до белих облачића, што је змај волео више него ишта на свету. И змај је тада причао.

„Зовем се Чијуен и стар сам, прастар, толико стар да се сећам чак и времена кад су први папирни змајеви доспели у ове крајеве. Холанђани, који су на својим бродовима још давно путовали до Индије и даље на Исток, па се опет враћали у своју земљу с богатим товарима, донели су и прве змајеве у Европу. Да ли сам био међу њима или су ми то били блиски преци, не сећам се више. Тек, знам да сви папирни змајеви потичу из Кине, земље у којој се многе ствари праве од папира. Тамо се за змајеве зна од давнина, али их зову „папирним соколовима", а то ми се име више допада, У Кини змајеви нису само дечја играчка. Тамо постоји чак и празник „папирних соколова". Тог дана хиљаде змајева радосно узлећу према небу!"

Ветар је тако пажљиво слушао причу, да је био заборавио да дува и стари змај је ражалошћен падао све ниже. Тек кад је ветар поново заћарлијао, он је наставио:

„Кад су Холанђани донели прве змајеве у Европу, око њих су се били искупили многи људи, јер су ту чудну ствар тада првипут видели. Мало је онда људи умело да пушта папирне змајеве, а они који су научили њима да рукују важили су за веома спретне и веште. Већином су то били ватрогасци, који су их пуштали уочи разних свечаности. Људи су гледали како змајеви лете, и неки, нарочито мудри, почели су да размишљају како би саградили неку већу летилицу, која би и човека могла да понесе у ваздух".

Ветар је опет смео с ума да треба да дува и Чијуен је престао да прича. Тада је ветар зафијукао као никад раније и почео да диже змаја високо, више него икад.

У лудом лету, змај му довикну:

„Чуј, драги ветре, осећам тугу за својом домовином. Тако бих се радо вратио натраг на Исток, у земљу из које потичем. Можда ћу стићи баш на празник „папирних соколова". За мене на свету не би било веће радости!"

Ветар снажном струјом понесе Чијуена, откиде га са узице и одува далеко, далеко...

Сви у кући били су тужни због тога што им је змај одлетео, али да су знали да он лети у завичај и да ће можда стићи на празник папирних змајева, сигурно би му зажелели срећан пут.

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Овде ћемо вам дати животопис једног нашег приповедача-сатиричара.

Он се родио 1873 године у селу Овсишту, Крагујевачки округ, где му је отац био учитељ. Године 1894 свршио је филозофски факултет у Београду, па је као предавач служио у Врању, Лесковцу и Пироту. Неко време био је писар у Министарству просвете, а у два маха, из политичких разлога, отпуштан је из државне службе. Године 1905 постављен је за шефа коректора Државне штампарије и на том положају умро је 1908 године у Београду.

Ако се нисте сетили о коме је реч, онда ћемо вам побројати његова књижевна дела.

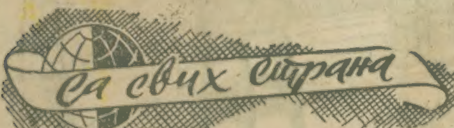
Године 1899 изишле су две свеске његових приповедака, а 1901 три његове одличне политичке сатире у једној књизи: „Краљевић Марко по други пут међу Србима", „Данга" и „Вођа". Године 1902 појавила се његова велика и у то доба много читана сатира на стање у ондашњој Србији — „Страдија", као и „Чича Мита", приповетка из српског живота. Остали његови радови растурени су по књижицама, часописима и политичким листовима.

Ако се нисте ни сад сетили о коме је нашем књижевнику овде реч, даћемо вам још неколико података о њему.

Он је радио на приповеци из сеоског живота и на политичкој сатири. Сеоски живот, под утицајем Јанка Веселиновића, сликао је у почетку са идиличне стране, а доцније га је, разочаран, гледао песимистички расположен. Још као ђак почео је по политичким листовима писати оштре и духовите политичке сатире, стављајући свој таленат у службу напредних идеја. У низу тих сатира и политичких алегорија он је подвргао руглу и презирању ствари и људе који су му били мрски. Наоштрен прогонима којима је у свом кратком животу био изложен, он је у своје сатире уносио много снаге. „Краљевић Марко по други пут међу Србима" и „Страдија" имали су у своје доба значај читавих политичких догађаја, па и данас спадају међу најбоље сатире у српској књижевности.

Ако се нисте ни сад сетили, дајемо вам одговор.

(Радоје Домановић)

ЛУЛА МИРА

У приповеткама и романима о Индијанцима често се говори о такозваној лули мира. Лула мира била је уствари видан акт којим се закључивао мир између зараћених индијанских племена. Наиме, ако је неко индијанско племе желело да склопи мир с противником, онда му је слало своје изасланике, који би посетили поглавицу противничког племена и предали му у име свог поглавице лулу. После тога би се истакнутији људи оба племена искупили око огња и запалили лулу, па у тишини, седећи у кругу, редом вукли дим. То је значило да обе стране желе мир и да је он тим актом уствари закључен. Лула мира, као начин склапања уговора о миру, била је позната и у неким пределима реке Конга, у Африци.

ВРСТЕ ШТАМПАРСКЕ ХАРТИЈЕ

Хартије има више врста и она се разликује према томе за шта се све употребљава. Штампати се може готово на свакој хартији, али се то ради обично на хартији која је нарочито израђена у ту сврху: новинској, затим новинско-сатинираној, средње-финој, бездрвној, као перо лакој хартији, на алфа-хартији (најјача хартија), кулер-хартији, библ-хартији, затим на хартији за офсет и за уметничку штампу.

НОВИ ХЕМИСКИ ЕЛЕМЕНАТ

Амерички научници успели су да произведу вештачким путем нови хемиски елеменат, који је добио ознаку 99. То је седми елеменат који је произведен у лабораторији, а налази се изнад таблице 92 природна Мендељејевљева елемента. Нови елеменат је радиоактиван и врло несталан. За неколико минута од свог постанка он се претвара у елеменат 97. Његови атоми не могу да се разбијају и он не може да се употреби за производњу атомске енергије. Тежи је од уранијума, а добија се додавањем нуклеарних честица уранијуму. Његова атомска тежина је 247.

ПРВИ ПАПИРНИ НОВАЦ

Први папирни новац уведен је у Француској 1719 године. Тада је основана једна банка за издавање новчаница или банкнота, али први покушај са штампањем новчаница није успео, јер свет није веровао у њихову вредност. Тек крајем 18 века, кад је француска влада почела сама да издаје новчанице и да гарантује за њих, људи су почели да верују у тај новац. После тога почеле су и друге државе да штампају новчанице.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НАЈЛЕПШИ СПОРТСКИ СТАДИОН НА СВЕТУ

Мала јужноамеричка држава Перу може се похвалити да има најлепше спортско игралиште на свету. Оно се налази у њеном главном граду Лими. На својим трибинама игралиште има 45.000 седишта, од којих су више од половине фотеље. Редови се пењу један изнад другог, веома косо, у висину од 35 метара. У предњем делу стадиона, који споља, са својим широким прозорима, личи на модерну вишеспратну грађевину, смештени су секретаријати свих перуанских спортских савеза. У јужном полукругу налазе се амбуланте и лепо уређене просторије за масажу, а врхунац свега је најмодерније опремљена операциона сала. Испод трибина налази се 200 соба, које могу да пруже преноћиште за најмање 400 спортиста, као и сала за играње, трпезарија и биоскоп за 400 гледалаца. Спортској публици намењени су барови, ресторани, купатила и фризернице. За госте спортских савеза одређене су собе у стадионској кули, високој 75 метара.

СТОЛИЦЕ-ЉУЉАШКЕ УМЕСТО ШКОЛСКИХ КЛУПА

Основна школа у Хамерхеју, на Јитланду, у Данској, позната је као веома напредна. Њени ученици били су изненађени кад су недавно ушли у разред и угледали столице-љуљашке уместо својих дотадањих клупа. До промене је дошло зато што су се учитељи жалили да шкрипање старих клупа омета наставу. Нове столице потпуно су бешумне.

АСПИРИН — НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ ГРИПА

За време рата у Кореји, лекари су утврдили занимљиву чињеницу да је против грипа, и уопште против свих прехлада, најефикаснији лек аспирин. Војнике оболеле од грипа ови лекари лечили су аспирином и антибиотицима, па су видели да је разлика у брзини оздрављења око дванаест часова у корист аспирина. Болесници лечени само аспирином брже су се враћали на нормалну температуру него они који су лечени терамицином и еритромицином. Да ли су ови антибиотици деловали на спречавање и неке друге инфекције, није се могло установити. Тиме је, дакле, утврђено да је најефикаснији лек уједно и — најјевтинији.

КАКВОМ СЕ БРЗИНОМ МНОЖЕ БАКТЕРИЈЕ?

Бактерије спадају међу она бића која се најбрже множе. Када су прилике повољне, оне се тако брзо множе да се просечно сваких 20 минута једна јединка дели на две и тиме даје потомство. Тако се за 24 часа смени више од 50 генерација, док би одговарајуће време за човека износило 1000 година. Наиме, бактерије обнављају генерацију сваких 20 минута, а човек сваких 20 година.

ГЛЕЧЕР СКАКАВАЦА

У једном глечеру у Арктику, који је висок око 3.500 метара, пронађен је велик број смрзнутих скакаваца. Према мишљењу неких научника, ови скакавци морали су доћи на то место пре 3.000 до 6.000 година. Како су они доспели овамо кад се зна да скакавци лете само по ведром и топлом времену? Највероватнији одговор је ово: за време неке велике најезде скакаваца, нека јата, можда бачена ваздушном струјом, појавила су се и на северу. Кад су наишла изнад глечера, мада су сигурно летела високо, хладан ваздух их је оборио. Ово је утолико вероватније што је у леду нађена само једна врста скакаваца.

КОЛИКИ СУ ОКЕАНИ?

Тихи Океан заузима површину од 179,679.000 квадратних километара, Атлантски Океан 93,363.000, Индиски Океан 74,917.000, а Северни Ледени Океан 13,100.000. Највећа дубина у Тихом Океану износи 10.830 метара, у Атлантском Океану 8.525, у Индиском Океану 7.450, а у Северном Леденом Океану 5.440 метара.

ДУШЕК У ТОРБИ

Душек који може да стане у обичну торбу недавно је израдила једна спортска фирма. Овај душек начињен је од пластичне материје и пре употребе мора да се надува. Он је нарочито практичан за туристе, јер је врло еластичан и не пропушта хладноћу из земље.

О ЧУВАЊУ ЗУБА

На састанку америчких зубних лекара, одржаном у Кливленду, говорило се о најефикаснијем начину чувања зуба. Неколико најпознатијих стручњака заступало је мишљење да зубна паста не користи зубима онолико колико се обично мисли. По њиховим речима, зуби се много боље чувају редовном и правилном употребом четкице.

ГАЈЕЊЕ ПОВРЋА У ПОДРУМУ

Др Стаутмајер, професор флорикултуре на универзитету у Лос Анђелосу, изнео је занимљиве податке о гајењу поврћа преко зиме. Он тврди да се може успешно гајити у подруму разно поврће, као салата, парадајз и остало, само ако се редовно обасјава флуоресцентном светлошћу. Кад се семе и биљне клице осветљавају шеснаест часова дневно, постижу се врло добри резултати. Ако се поставе аутоматски прекидачи, није потребно ни одржавати свакодневни надзор.

НАЕЛЕКТРИСАНЕ СНЕЖНЕ ПАХУЉИЦЕ

Снежне пахуљице немају само леп, звездаст облик, већ су и наелектрисане, мада веома слабо. То су на својим радиоапаратима приметили пилоти који су летели кроз снежну буру. Међутим, то дејство електрицитета престаје чим се авион спусти на земљу. Објашњење је нађено тек после дужег испитивања. Наиме, утврђено је да се пахуљице, одбијајући се великом брзином од металних делова авиона, распрскавају у стотину делића, при чему се и електрични напон појачава за стотину пута.

СОБА КОЈА „УПИЈА" ОДЈЕК

На Индијана-универзитету у Америци начињена је соба која потпуно упија одјек. Њени зидови, под и таваница обложени су стакленом вуном. Огледима је утврђено да она одаје само хиљадити део звука који допре до зидова. Оваква би одаја, по мишљењу стручњака, била нарочито погодна за студија радио-емисионих станица.

ОПИТ СА ЧАШОМ

За ову вештину треба вам само чаша воде и парче хартије. Вода треба да буде до пола чаше. Ставите на чашу лист хартије, па га поклопите руком. Затим брзо изврните чашу надоле и одмах извуците руку којом сте чашу поклопили. Сви ће се изненадити кад виде да је хартија остала као прилепљена на чаши и да се вода није просула, мада је чаша изврнута. За сваки случај, овај опит треба изводити над каквом широком шерпом, јер може свашта да се деси док се не извежбате.

ДВАНАЕСТ ПУТНИКА И ЈЕДНА ПОСТЕЉА

Једне вечери стигло је дванаест путника у једну друмску крчму и сели су да вечерају, распоређени за столом као што видите на слици. Кад су путници затражили преноћиште, крчмар им је рекао да располаже само једном постељом за госте.

— Ништа не мари, — казали су путници — једанаест људи спаваће на слами, а дванаести у постељи.

— Али, ко је тај који ће лећи у постељу? — запитао је један старац, који је за столом заузимао место број 7.

Сви су ћутали, а он им је предложио следеће:

— Ја ћу почети да бројим по реду, а на кога од вас буде падао број 7 он ће лежати ноћас на слами. Ко остане последњи, спаваће у постељи.

— Пристајемо, — сагласили су се сви. Тада је старац почео да броји, и то тако мајсторски да је на крају припало њему да спава у постељи.

Од кога је човека почео старац да броји? Ако не знате, ми ћемо вам рећи: старац је почео да броји од путника број 2 надесно, тако да је први испао путник број 8, јер је на њ пао редни број 7. Старац је сваки пут почињао да броји од цифре 2, и тако редом, док није остао сам.

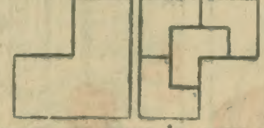
ЈАКИ И „СЛАБИ" ПОЛ

Предложите једној другарици из свога друштва да положи десну руку пљоштимице на главу. Онда нека руку мало притисне и нека не да да јој се макне с главе. За то јој неће бити потребан неки велики напор.

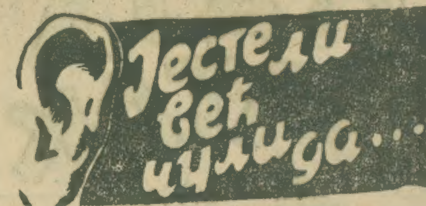
И најјачи мушкарац из друштва који покуша да макне њену руку с главе, хватајући је за чланак руке или мишицу, неће то моћи да изведе. Али, он сме само да вуче к себи, а не да гура напред или устрану. Ма колико се он упињао, неће моћи да помакне руку.

ПОДЕЛА ЊИВЕ

Отац је имао четири сина и њиву, чији облик видите на слици 1. Њиву је поделио синовима. Сваки је добио подједнак део, а

сваки део имао је исти облик као и сама њива. Како је он то учинио видећете на слици 2, али ипак покушајте да сами решите.

... црвени морски лук, биљка која расте у многим приморским крајевима, веома је отрован, али са

мо за пацове. Црвени морски лук потпуно је нешкодљив за остале животиње, као и за човека.

... једини војвода у Првом српском устанку који је имао више војничко образовање био је Сима Ненадовић, најмлађи син Алексе Ненадовића. Сима је свршио кадетску школу у Винковцима и био је неко време официр у аустриској војсци. Погинуо је 14 јула 1815 године на Дубљу.

... лулу за пушење први су у Европи почели употребљавати Холанђани, и то у 17 веку. Њихове луле биле су састављене

из два дела: главе, која је била начињена од печене иловаче, и дрвеног камиша. Лула је у Европу донесена из Африке.

... по мишљењу једног белгиског зоолога, чуло слуха код лептира налази се у желуцу. Ако се лептиру отстране извесни делови желуца, он постаје неосетљив према звуковима, мада је иначе веома плашљив и осећа сваки, чак и најмањи, шум.

... коров под именом „трава св. Јована" претставља прави отров за сваку животињу на чијем се кр-

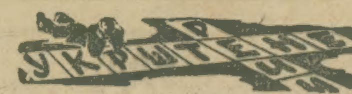

зну налази макар и најмања бела мрља. За све остале животиње овај коров је потпуно безопасан.

... према мишљењу физиолога, јака бука не шкоди само ушима, већ и очима.

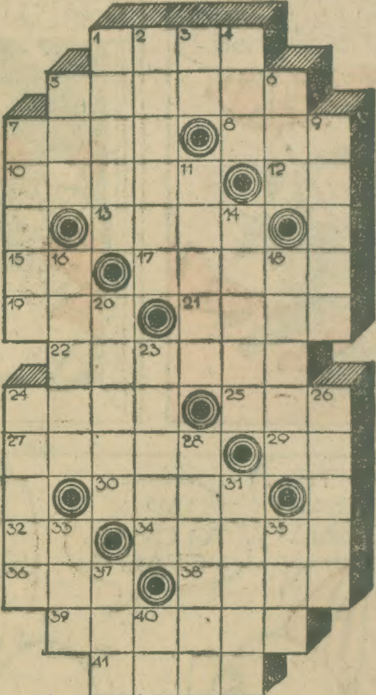
... зими је Сунце готово за пет милиона километара ближе Земљи него за време лета.

... на острву Тасманији живе вукови који на леђима имају црне и беле пруге као код зебре.

Водоравно: 1) саставница Дрине; 5) чађави; 7) француски књижевник; 8) господар (турц.); 10) део тркачке стазе; 12) лична заменица; 13) кухињска потреба; 15) узвик; 17) припадник скитачког народа; 19) стара српска престоница; 21) река у Сибиру; 22) органска плава боја која се добија из тропског жбуња; 24) општинско подручје; 25) лука у Израелу; 27) животиња из породице мачака. 29) свеза (скраћ.); 30) кинеско острво; 32) предлог; 34) носачи; 36) телефонски позив; 38) пристаниште на југу Арабиског Полуострва; 39) јужно воће; 41) арапски поглавица.

Усправно: 1) вал; 2) становник Арабије; 3) староегипатско божанство; 4) прва позната немачка песникиња. 5) припадник старогерманског народа; 6) јарам; 7) благ западни ветар; 9) једна електрода; 11) коралска острва у топлим морима; 14) последње слово грчке азбуке; 16) острво из групе Великих Антила; 18) личност из приповетке Л. Лазаревића „На бунару"; 20) сила; 23) узбудљив догађај. 24) област у Грчкој; 26) страно мушко име; 28) врста књижевног дела (множ.); 31) предео у доњем сливу Дрине; 33) неман; 35) порозна и мека стена; 37) лична заменица; 40) део коњске опреме.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) југо; 5) меласа; 7) самар; 8) ве; 10) окер; 11) кит; 12) јен; 13) Лоња; 14) ат; 15) балон; 16) Арагон. 18) Ирун; 19) аманет; 21) опека; 22) ет; 24) раса; 25) сто; 26) ара; 27) Стиг; 28) ха; 29) Отава; 30) Текија. 32) лала.

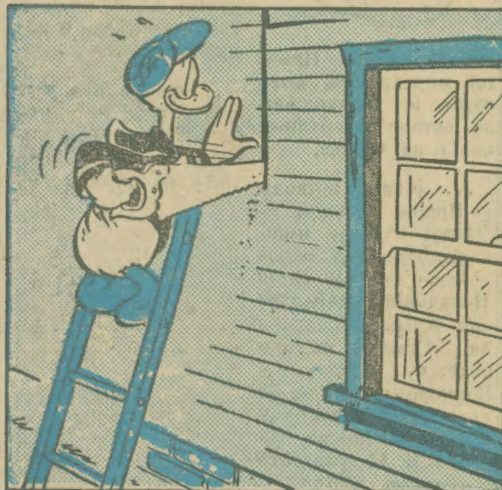
Усправно: 1) Јемен; 2) улар; 3) гар; 4) ос; 5) макета; 6) Авињон; 7) соја; 9) етан; 11) колоне; 13) лагуна; 15) бараке; 17) римеса; 19) апарат; 20) тетива; 21) орах; 23) тога. 25) стаја; 27) стил; 29) ока; 31) ел.

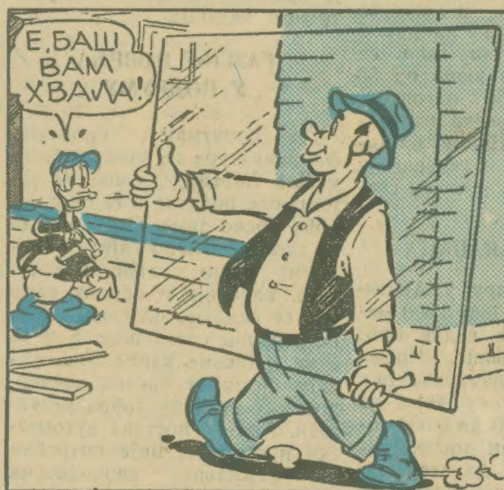

ПАЈА ПАТАК
ЛЕПОТЕ СЕОСКИХ ПЕЈЗАЖА
ЈЕС', БРАТЕ! САСВИМ ТАЧНО!

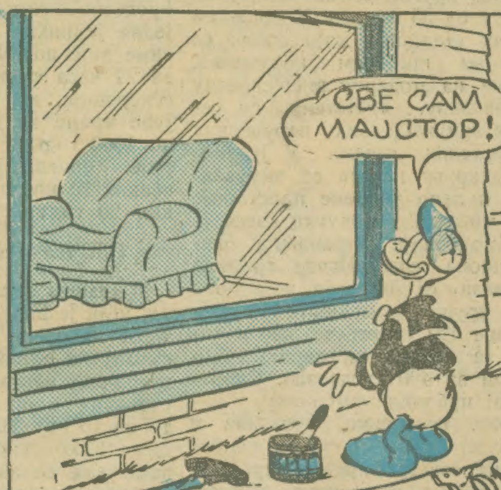

БАШ САМ ЈА ГЛУП! ЖИВИМ НА СЕЛУ, А НИШТА НЕ ВИДИМ ОД ТЕ ЛЕПОТЕ!

АЛИ, БРЗО ЋУ ЈА ТО УДЕСИТИ!

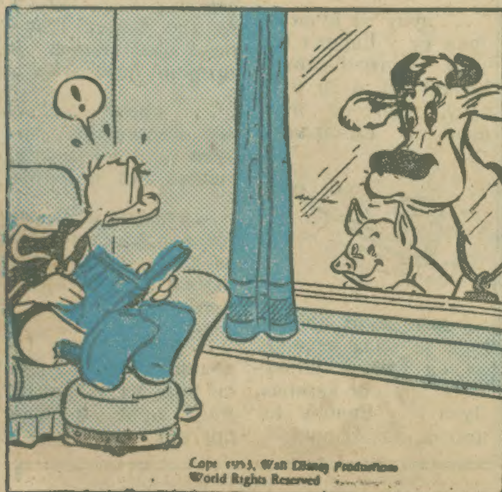

ПОГЛЕ САМО! ПРОЗОР КАО НА ТАМНИЦИ!

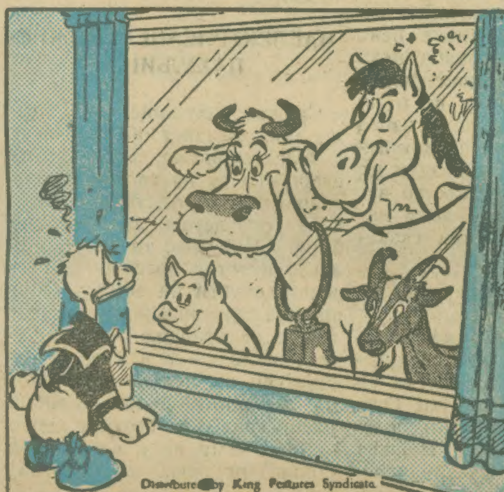

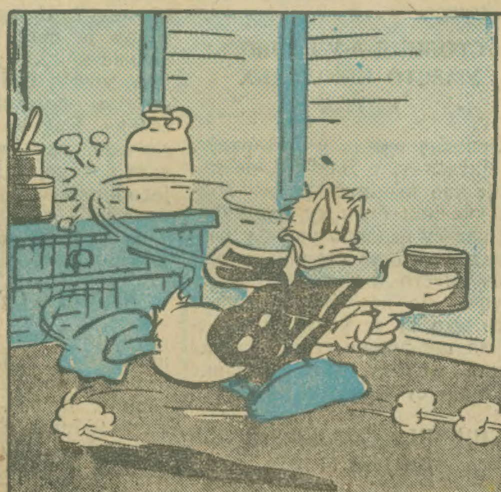

Е, БАШ ВАМ ХВАЛА!

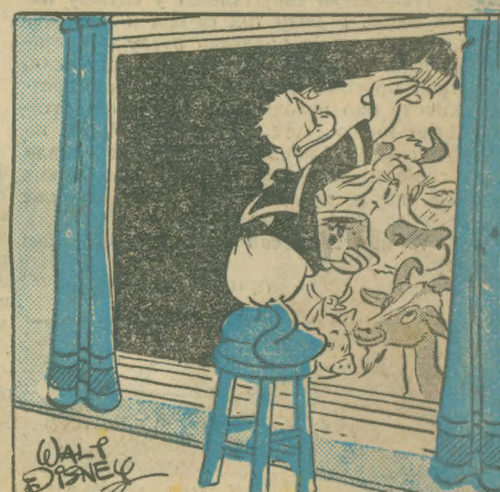

СВЕ САМ МАЈСТОР!

ЧАРОБНО! ПРОСТО ПЛАЧЕ ЗА СЛИКАРСКОМ ЧЕТКИЦОМ!

!

WALT DISNEY

Волт Дизни:
ДУШКО ДУГОУШКО
И ДРУГИ ДОБРИ И РЂАВИ СТАНОВНИЦИ ЊЕГОВЕ ВАРОШИЦЕ И ОКОЛИНЕ
ЦАЦИНО НАСЛЕДСТВО

ЧУО САМ ДА ЈЕ ЦАЦА СВИЛОРЕПИЋ НАСЛЕДИЛА НЕКА СИЛНА ДРВА... ШУМУ НЕКУ...
МА НЕМОЈ КАС'ТИ!
ХР...ХРМ

ЈЕС'... ЊЕН ДЕДА ЈЕ УМРО И ОСТАВИО ЈОЈ ТО У НАСЛЕДСТВО!
!
НАСЛЕДСТВО? ШУМА? ЦАЦА СВИЛОРЕПИЋ?

ДА... ДА... ИЗГЛЕДА МИ ДА ЋУ ПОЧЕТИ ДА СЕ БАВИМ ДРВАРСКИМ ПОСЛОМ!

УВЕК САМ ЈА ГОВОРИО ДА ЈЕ ЦАЦА ДИВНО СТВОРЕЊЕ!

ГЛЕ, КОМШИЈА ЈАСТРЕБИЋ... ОТКУД ВИ...? ИЗВОЛ'ТЕ!
ОХ... ЗНАТЕ... БАШ МЕ ЈЕ СРАМОТА ШТО ТАКО ДУГО НИСАМ ДОЛАЗИО!

ШТО ЈЕ ДИВНО ЦВЕЋЕ!
ОВАЈ... ДА... НАБРАО САМ ГА НАРОЧИТО ЗА ВАС!

ХМ... ДА.. ЧУО САМ ДА СТЕ, ОВАЈ, ДОШЛИ ДО НЕКИХ ДРВА... ДРВЕЋА..?
ДА... ЈЕСАМ... МОЖДА БИСТЕ ХТЕЛИ ДА ВИДИТЕ?

ХАЈ'ТЕ... ПОКАЗАЋУ ВАМ!
ЗАР ЈЕ ТО ОВДЕ НЕГДЕ?

ЕВО... ОСТАВИО МИ ЈЕ СВЕ ТЕ ЧВОРНОВАТЕ ПАЊЕВЕ... И ЈА ВЕЋ ДУГО ТРАЖИМ НЕКОГ ДОБРОГ, ЈАКОГ ЧОВЕКА КАО ШТО СТЕ ВИ ДА МИ ИХ ИСЦЕПА!
ТО ЛИ ЈЕ ТА ШУММА

ТЕ ВЕЧЕРИ...
ШТЕТА ШТО ГОС'Н ЈАСТРЕБИЋ НИЈЕ МОРАО ДА ОСТАНЕ НА ЧАЈУ!
ДА... АЛИ ТОЛИКО СЕ УМОРИО ОД ЦЕПАЊА ДА ЈЕ МОРАО ДА ОДЕ КУЋИ ДА ЛЕГНЕ!